
VÝZKUM V OŠETŘOVATELSTVÍ , etika výzkumu v ose. - specifika

Zdroj: Kutnohorská J. *Výzkum v
ošetřovatelství, ISBN 978-80-247-2713-4*

Specifika výzkumu v ošetrovatelství

- jsou dána rolí nelékařských profesí (pracují s nemocnými).
 - Zvyšuje se odpovědnost za práci (PA) = autonomie
 - Prostředí je velmi dynamické
 - Výsledky výzkumu je třeba rychle zpracovat do praxe
-

Zaměření výzkumu ve zdravotnictví

Je založeno na:

- znalosti o péči o klienty ve zdraví i nemoci
 - poznatcích o systémech péče
 - informacích o profesi a jejím vývoji
 - etickém kodexu profese
-

Dimenze výzkumu v OSE a PA

- Jde o „mladou vědu“, která nemá ještě jednoznačně vymezený **pojmový aparát** a **metody** a přebírá je tedy z příbuzných věd: medicíny, pedagogiky, psychologie, sociologie,...
 - Upřednostňuje se metoda rozhovoru, kazuistiky, kvaziexperiment
 - Je dobré nahlížet na problém z perspektivy zkoumaného subjektu, nikoliv výzkumníka = lidé jednají na základě svých problémů, a nikoliv na základě výzkumů, které jim přisuzují vědci.
-

Teoretická východiska výzkumu v OSE a PA

Předmět zkoumání:

- **Osoba** (jednotlivec, rodina, komunita, jiná skupina)
 - **Zdraví** (definice)
 - **Prostředí** (fyzické, socioekonomické, kulturní, politické, spirituální,...)
 - Ošetrovatelská **péče** či péče v porodní asistenci
-

Konceptuální modely v OSE a PA

- Konceptuální model je specifickým **paradigmatem** (souhrn základních domněnek, předpokladů a představ dané skupiny vědců).
- Nightingelové enviromentální model – definovala většinu základních pojmů péče o nem.
- Oremové model sebepéče
- Leiningerové model vycházejícího slunce
-

Etika výzkumu v ošetrovatelských disciplínách Kutnohorská, od str. 97.

Etické zásady výzkumu s lidmi vychází z:

- Norimberského kodexu
- Helsinské deklarace
- Úmluvy o lidských právech a biomedicíně Rady Evropy
- Belmontské zprávy
- *Část výzkumů v oblasti ošetrovatelství je podmíněna schopností **empatie**, proto se upřednostňuje **kvalitativní** výzkum – důraz na etiku výzkumu.*

Etické principy výzkumu I

- **1. Úcta k lidem** (každý je osobnost a je nutné, aby se s každým zacházelo jako s autonomní bytostí)
 - **2. Respektování důstojnosti člověka** (každý člověk si zaslouží úctu – máme na zřeteli jeho zájmy)
 - **3. Neškodit (nonmalaficience) a prospívat (beneficience)**
-

Etické principy výzkumu II

- 4. **Spravedlnost (ekvita)** subjekt participující na výzkumu má právo na:
 - Nediskriminující výběr dle vědeckých kritérií
 - Nezažaté zacházení s těmi, kteří odstoupili z výzkumu
 - Dostupnost badatele v případě dotazů
 - Dostupnost pomoci v případě poruchy zdraví
 - Dostatek informací a objasnění výsledků
 - Zdvořilý přístup
- Právo na soukromí

Etické principy výzkumu III

- **5. Informovaný souhlas** – před podpisem ústní a písemné informace o cíli, metodách, ujištění o důvěrnosti, ev. zdroje financování a prohlášení, že účastník může kdykoliv ze studie odstoupit.
- **6. Anonymita** (faktická, psychologická = bez choulostivých otázek, sociologická = nedohledatelnost respondenta)
- **7. Důvěrnost** (confidentiality) opora v zákoně 101/2000 Sb.